BIBLIOTECA JUDEŢEANĂ
“NICOLAE MILESCU SPĂTARUL”
VASLUI

TEODOR PRACSIU LA 60 DE ANI

Biobibliografie

Vaslui, 2005

Editat şi tipărit la Biblioteca Judeţeană
"Nicolae Milescu Spătarul" Vaslui

Argument

Pentru a putea aprecia sau iubi pe oamenii de lângă noi trebuie să-i cunoaştem. Asta încearcă Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” din Vaslui prin Serviciul Informare bibliografică şi documentare: să facă cunoscute personalitățile marcante ale vieții literare, ştiințifice, culturale sau sociale ale județului nostru.

Iată că am ajuns la al doilea număr al seriei **Personalități Vasluiene** cu biobibliografia *Teodor Pracsiu – 60*.

Anul acesta îl sărbătorim pe domnul Teodor Pracsiu, personalitate de mare valoare culturală a județului şi nu numai, la aniversarea celor 60 de ani de viață.

Teodor Pracsiu este o personalitate complexă, manifestându-se cu competență atât ca profesor, inspector de specialitate de limba şi literatura română, şi excelând în diverse domenii ale culturii ca publicist, critic literar, umorist, teatrolog.

Poate cuvântul „teatrolog” nu este un termen foarte folosit, mai ales de publicul tânăr, termenul de „teatrologie” este mai rar întâlnit. Putem da o definiție simplă a teatrologiei: este ştiința, studiul despre teatru, având ca obiect istoria, teoria şi estetica spectacolului şi a literaturii dramatice.

Ca veritabil om de cultură, Teodor Pracsiu are meritul de a fi pătruns în tainele teatrologiei şi face acest lucru de mai bine de două decenii.

Lucrarea prezintă câteva repere biografice, bibliografia autorului, aprecieri şi referinţe critice ale unor personalităţi culturale ale judeţului şi ale ţării precum: Teodor Codreanu, Gruia Novac, Petrea Iosub, Gheorghe Capşa, Simion Bogdănescu, Victor Parhon, Valentin Silvestru.

Pentru cei atraşi de lumea teatrului consider cărţile domnului Teodor Pracsiu porţi deschise spre cunoaşterea acestei arte ale cărei valori continuă să-l influenţeze profund şi pe omul mileniului trei.

Lucrarea de faţă nu este o cercetare exhaustivă, o consider o provocare pentru studierea aprofundată a contribuţiei lui Teodor Pracsiu la dezvoltarea culturii româneşti. Voi relua această cercetare pentru a da dimensiunile reale ale personalităţii autorului.

Bibliograf, **Liliana Moga**

Repere biografice

Teodor Pracsiu s-a născut la 2 iunie 1946 în oraşul Râmnicu Vâlcea. Tatăl său, Ion Pracsiu (1916-1985), a fost ofițer de geniu şi mama sa, Sofia Pracsiu (1923-1998), casnică. Are trei frați: Maria Pracsiu (n. 1943), Constantina Pracsiu (n. 1944) şi Valerian Pracsiu (n. 1949).

A fost elev la Şcoala nr. 3 (actualmente *Spiru Haret*) între anii 1953-1960 şi la Liceul *Nicolae Bălcescu* (actualmente Colegiul Național *Alexandru Lahovary*) din oraşul natal între anii 1960-1964; 1964-1967 este student la Facultatea de Litere a Universității din Piteşti. Urmează cursurile Facultății de Litere de la Universitatea "Al.I.Cuza" Iaşi între anii 1968-1972.

Un reper important al biografiei sale intelectuale îl reprezintă momentul licenței universitare, cu lucrarea intitulată "*Critica lui Şerban Cioculescu"*, susținută în 1972 sub îndrumarea prof.univ.dr. Constantin Ciopraga. Autorul *Vieții lui I.L.Caragiale*, "Şerban cel Rău", cum avea să fie numit mai târziu Şerban Cioculescu, avea, la data licenței studentului Teodor Pracsiu, 70 de ani şi era membru corespondent al Academiei Române. Acesta avusese privilegiul să audieze timp de un an cursul său universitar, cu o focalizare semnificativă pe literatura română veche. Peste ani fostul student îşi aminteşte de profesorul său: "Şerban Cioculescu era fermecător prin

ironia fină, un simţ filologic infailibil, forţa argumentaţiei, rigoarea demonstraţiei critice şi faimoasele digresiuni biografice, veninos-muşcătoare, nu mai puţin savuroase. Ideea de a construi teza de licenţă cu o temă ce viza opera unui critic român în viaţă s-a născut încă de atunci şi s-a finalizat cu o lucrare de 150 de pagini, având calităţile şi slăbiciunile inerente începutului."

Între 1 septembrie 1967 şi 1 martie 1973 este profesor titular de limba şi literatura română, prin repartiţie guvernamentală, în comuna Fălciu, judeţul Vaslui. Susţine examenul de definitivare în învăţământ în 1971.

Debutează în publicistică în februarie 1969, la aproape 23 de ani, în paginile cotidianului judeţului Vaslui, **Vremea nouă**, cu articole, note, reportaje, umor; peste câţiva ani este cooptat în redacţia publicaţiei cu statut de ziarist profesionist.

În 1975 devine cronicarul teatral al gazetei **Vremea nouă** (tocmai plecase la Iaşi cronicarul teatral Luca Arbore) şi publică cronici timp de trei decenii (1975-2005) fie în presa locală (**Vremea nouă, Adevărul de Vaslui, Obiectiv, Păreri Tutovene, Clepsidra, Ethos**), fie în **Cronica** (Iaşi), **Ateneu** (Bacău), **România literară** (Bucureşti), **Teatrul** (Bucureşti), speciile publicistice predilecte fiind: cronica teatrală, recenzia, eseul teatrologic, articolul de problemă, fixat tematic pe două domenii – cultura, în sens larg şi învăţământul.

Editorial debutează cu volumul de critică teatrală şi teatrologie **Clepsidrele Thaliei** (Editura Junimea, Iaşi, 1985) cu o

postfață (coperta a IV-a) a reputatului critic teatral Valentin Silvestru. Cartea a avut parte de o primire favorabilă din partea criticii specializate, fiind semnalată în comprehensive cronici de întâmpinare în **România literară**, **Cronica**, **Tribuna**, precum şi în ziarele şi periodicele locale.

Ca membru al secției de critică a A.T.M. (Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale şi muzicale), avându-l drept mentor pe Valentin Silvestru, a luat parte de-a lungul anilor la diverse reuniuni teatrologice (colocvii, seminarii, gale teatrale) la Bucureşti, Bacău, Focşani, Bârlad, ş.a. constituind o perioadă deosebit de fertilă în ceea ce priveşte ucenicia teatrologică. Spectacolele de teatru, prezentate compact pe durata unei săptămâni, dezbaterile post-factum, întâlnirile cu oamenii de teatru (cronicari, critici, regizori, scenografi, directori, secretari literari) l-au ajutat să înțeleagă mai bine semnificațiile de adâncime ale teatrului ca metaforă proteică, polisemantică.

De la 1 martie 1973 până la 22 decembrie 1989 îşi desfăşoară activitatea ca redactor, redactor principal, redactor de rubrică, şef de secție, secretar general de redacție, redactor şef adjunct la ziarul județean **Vremea nouă**, Vaslui; redactor şef al ziarului **Adevărul de Vaslui** între anii 1990- 1992.

Din 1990 este profesor titular la catedra de limba şi literatura română de la Liceul *Anghel Rugină* (actualmente Colegiul Economic *Anghel Rugină*) Vaslui.

Susține gradul didactic I în 1990 cu un studiu monografic privind dramaturgia originală pe scena Teatrului “Victor Ion Popa” din Bârlad în perioada 1955-1990, adică din anul înființării teatrului şi până la apariția cărții. Lucrare este publicată în 1995 sub titlul **Măştile lui Cronos** cu un cuvânt inainte al lui Valentin Silvestru (O vorbă despre această carte…). Au urmat: **Transparențe critice** (1997), volum ce reuneşte cronici teatrale, eseuri şi dialoguri cu personalități notorii ale literaturii şi dramaturgiei româneşti contemporane: Valentin Silvestru, Ion Băieşu, Traian Şelmaru, Ştefan Oprea, Constantin Paiu, Bogdan Căuş, Bogdan Ulmu, Theodor Codreanu; **Oglinzi paralele** (2000), carte ce cuprinde un capitol inaugural consacrat lui Valentin Silvestru (**Domnul Teatru**), cronici teatrale, evocări, precum şi câteva eseuri şi cronici literare pe marginea unor cărți şi personalități: Mihai Eminescu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Cornel Regman, Mihai Ralea, Theodor Codreanu.

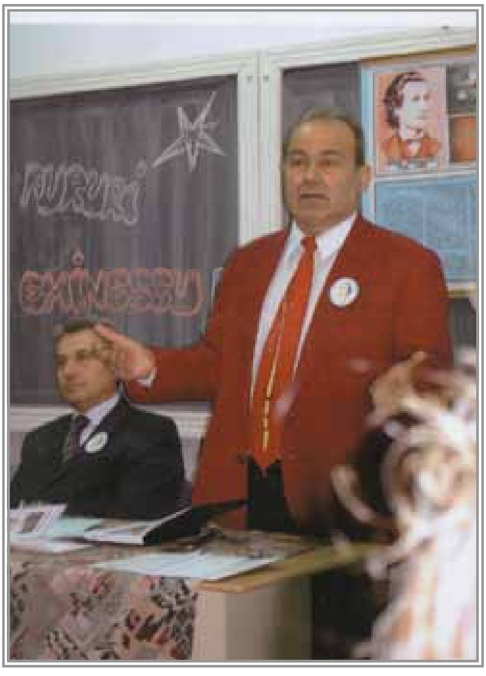
Deasemenea coordonează şi prefațează câteva mini-antologii umoristice, editate prin eforturile membrilor Cenaclului “Valentin Silvestru” al Casei de cultură a sindicatelor din Vaslui, cenaclu pe care îl conduce fără întrerupere din 1994 (numele patronului spiritual este adoptat în 1996): **Plecat-am nouă din Vaslui** (1996), **Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete** (1998), **Satana în mini-jup** (2000), **Ridendo** (2002), **Sechestrați în umor** (2004).

Între anii 1995 şi 1997 desfăşoară activitate didactică la Casa Corpului Didactic Vaslui ca director, apoi ca expert. Începând cu 2

mai 2001 (şi în prezent) este inspector de specialitate pentru limba şi literatura română la Inspectoratul Şcolar al județului Vaslui.

În 2001 la Sibiu este membru al comisiei centrale de evaluare la faza națională a olimpiadei de limba şi literatura română şi în 2005 la Constanța face parte din comisia de evaluare la faza internațională a olimpiadei de limba şi literatură română. Este colaborator permanent, în calitate de redactor-corespondent, la revista **Tribuna învățământului** (din 1997).

De-a lungul timpului colaborează la diferite reviste de cultură: **Ateneu, Clepsidra, Convorbiri literare, Cronica, Ethos, Orizont, România literară, Tribuna învățământului,** ş.a.

Teodor Pracsiu

Biblioteca Judeţeană "Nicolae Milescu Spătarul" – Vaslui
Festivalul Şanselor Tale, ediţia a VI-a, 5-12 dec. 2005
Lansare de carte: ***Transmodernismul***, de Theodor Codreanu
Teodor Pracsiu – în prim plan
De la stânga la dreapta: conf. univ. Mihail Diaconescu, Universitatea "Spiru Haret", Bucureşti, prof. dr. Theodor Codreanu, Liceul "Cuza Vovă", Huşi

Bibliografie

Cărți publicate:

● **Clepsidrele Thaliei**, Editura Junimea, Iaşi, 1985 – carte de critică teatrală cuprinzând cronici la spectacole ale teatrelor din Bucureşti, Braşov, Bacău, Iaşi, Baia Mare, Piatra Neamț, Târgu-Mureş, Botoşani, Bârlad; portrete de critici, cronicari, teatrologi români contemporani: Valentin Silvestru, Radu Popescu, Traian Şelmaru, N. Barbu, Ion Cocora, Mira Iosif, George Genoiu, Ştefan Oprea, Marius Robescu, Romulus Diaconescu, Carol Isac, Constantin Cubleşan, Paul Tutungiu, Bogdan Ulmu, Horia Deleanu, Nelu Ionescu, Florin Faifer, Mircea Ghițulescu; pagini de jurnal.

● **Măştile lui Cronos**, 1995 – amplu studiu monografic, cu o prefață de Valentin Silvestru, privitor la dramaturgia originală pe scena Teatrului "Victor Ion Popa" din Bârlad în perioada 1955-1990. Autorul aplică o triplă perspectivă: asupra repertoriului original al teatrului bârlădean, asupra calității literare a operelor dramatice montate şi asupra spectacolelor evaluate estetic timp de 25 de ani în postura de cronicar teatral.

● **Transparențe critice**, editat de Inspectoratul pentru Cultură al județului Vaslui, 1997 – cartea cuprinde cronici teatrale la spectacolele Teatrului "Victor Ion Popa" din Bârlad, Teatrului

Național "I.L.Caragiale", Teatrului "Lucia Sturdza-Bulandra", Teatrului Mic, Teatrului Foarte Mic, Teatrului Giuleşti din Bucureşti, Teatrului Național "Vasile Alecsandri" din Iaşi, Teatrului "Mihai Eminescu" din Botoşani, Companiei "Razoes Inversas" din Sao Paolo, Brazilia; eseuri pe teme teatrale; dialoguri cu personalități ale literaturii şi dramaturgiei contemporane: criticii de teatru Valentin Silvestru, Traian Şelmaru, Ştefan Oprea, Constantin Paiu, dramaturgul Ion Băieşu, regizorii Bogdan Căuş, Bogdan Ulmu, criticul literar Theodor Codreanu.

● **Oglinzi paralele**, Editura Cutia Pandorei, Vaslui, 2000 – cartea cuprinde trei nuclee problematice: teatru-teatrologie, literatură, şcoală; un amplu capitol este dedicat personalității lui Valentin Silvestru, la 4 ani de la dispariția fizică, titlul capitolului : *Domnul Teatru*; cronici teatrale şi evocări; acolade critice - eseuri, studii şi cronici pe marginea unor cărți şi personalități: Mihai Eminescu, George Călinescu, Mihail Sadoveanu, Cornel Regman, Mihai Ralea, Theodor Codreanu, ş.a.; eseuri din spațiul şcolii şi educației.

Coautor, coordonator şi prefațator al antologiilor de umor:

● **Plecat-am nouă din Vaslui** - 1996

● **Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete** - 1998

● **Satana în mini-jup** - 2000

● **Ridendo** - 2002

● **Sechestrați în umor** - 2004

● **Corecții cu zâmbete** – 2006

Sub tipar:

● **Clipa ca permanență** – critică teatrală.

Articole, cronici, eseuri (selectiv):

● **Un repertoriu de substanță**, în *Cronica*, nr. 19 (589) din 13 mai 1977, p. 2;

● **Dincolo de "cercul vicios…"**, în *Cronica*, nr. 15, (637) din 14 aprilie 1978;

● **Strigoii**, de Henrik Ibsen, în *Cronica*, nr. 28 (650) din 14 iulie 1978;

● **Citadela sfărâmată** de Horia Lovinescu, în *Cronica*, nr. 10 (684) din 9 martie 1979;

● **Trei povestiri** de Osvaldo Dragun, în *Cronica*, nr. 8 (682) din 23 februarie 1979;

● **Cei din urmă** de Maxim Gorki, în *Cronica*, nr. 50 (776) din 12 decembrie 1980, p. 6;

● **Tot despre Dicționarul literaturii române**, în *Convorbiri literare*, nr. 5 (125), mai 1980, p. 7;

● **Ştefan Oprea: Căderea păsării de seară**, în *Orizont*, nr. 23 (689) din 11 iunie 1981, p. 3;

● **Premieră pe țară la Bârlad**, în *Cronica*, nr. 41 (819) din 9 octombrie 1981, p. 6;

● **O piesă cinematografică**, în *Cronica*, nr. 20 (798) din 15 mai 1981, p. 6;

● **Restrospectivă teatrală bârlădeană**, în *Cronica*, nr. 30 (808) din 4 iulie 1981, p. 6;

● **Spectacol-experiment**, în *Cronica*, nr. 11 (789) din 13 martie 1981, p. 6;

● **Gânduri despre cronicarul de teatru**, în *Cronica*, nr. 37 (815) din 11 septembrie 1981, p. 6;

● **Bârlad – Alexandru Lăpuşneanu** de Virgil Stoenescu, în *Ateneu*, anul 18, nr. 2 (146), iunie 1981, p. 12;

● **Ion Alex. Angheluş – Drumul cuvântului**, în *Orizont*, nr. 9 (731) din 5 martie 1982, p. 2;

● **Europa, aport, viu sau mort!**, în *Cronica*, nr. 29 (859) din 16 iulie 1982, p. 3;

● **Nota zero la purtare**, în *Cronica*, nr. 19 (902) din 13 mai 1983, p. 3;

● **Octavian Paler – Polemici cordiale**, în *Vremea nouă*, nr. 2397 din 31 mai 1983, p. 4;

● **Valentin Silvestru – Ora 19:30,** în ***Vremea nouă*,** nr. 2414 din 27 septembrie 1983, p. 4;

● **Tache, Ianke şi Cadâr**, în *Cronica*, nr. 24 (959) din 15 iunie 1984, p. 8;

● **Theodor Codreanu – Eminescu, dialectica stilului**, în *Vremea nouă*, nr. 2453 din 26 iunie 1984, p. 4;

● **Moralitatea doamnei Dulska** de Gabriela Zapolska, în *Cronica*, nr. 3 (990) din 18 ianuarie, p. 3;

● **Patimă şi tandrețe** de George Genoiu, în *Cronica*, nr. 45 (1032) din 8 noiembrie 1985, p. 3;

● **Ion Iancu Lefter – Coroana de spice**, în *Vremea nouă*, nr. 2537 din 4 februarie 1986, p. 4;

● **O minunată energie potențială**, în *Cronica*, nr. 29 (1120) din 17 iulie 1987, p. 4;

● **Versiunea nouă a unui vechi succes teatral**, în ***Contemporanul*,** nr. 14 (2159) din 1 aprilie 1988, p. 5;

● **Dialog inspirat**, în *Contemporanul* din 24 aprilie 1987, p. 4;

● **Căsătoria** de N.V. Gogol, în *Vremea nouă*, nr. 2629 din 3 noiembrie1987, p. 4;

● **Potențarea forței artistice**, în *Contemporanul*, nr 20 (2165) din 13 mai 1988, p. 12;

● **Umorul popular românesc modern**, în *Cronica*, nr. 7 (1150) din 12 februarie 1988, p. 7;

● **Un capăt de țară?,** în *Tribuna învățământului*, nr. 531 din 27 martie-2 aprilie 2000, p. 12;

● **Glose pe marginea unui manual bun**, în *Tribuna învățământului*, nr. 534 din 17-23 aprilie 2000;

● **Nu mă tem de şpagă, ci de veşnicia ei!**, în *Tribuna învățământului*, nr. 554 din 4-10 septembrie 2000, p. 12;

● **Şcoala şi agresorul acvatic**, în *Tribuna învățământului*, nr. 555 din 11-17 septembrie 2000, p. 12;

● **Exerciții de supraviețuire,** în ***Tribuna învățământului***, nr. 565 din 20-26 noiembrie 2000, p. 12;

● **Un cerber la porțile învățării: sărăcia**, în *Tribuna învățământului*, nr. 568 (2449) din 11-17 decembrie 2000, p. 12;

● **Subiecte delicate**, în *Tribuna învățământului*, nr. 584 din 2-8 aprilie 2001;

● **"Şi timpul creşte-n urma mea"**, în *Tribuna învățământului*, nr. 573 din 15-21 ianuarie 2001, p. 15;

● **Marginalizarea cărții**, în *Tribuna învățământului*, nr. 579 din 26 februarie-4 martie 2001;

● **Un dicționar**, în *Tribuna învățământului*, nr. 589 din 7-13 mai 2001;

● **Apa vie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 625 din 14-20 ianuarie 2002;

● **Gânduri de decembrie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 622-623 din 24 decembrie 2001-13 ianuarie 2002;

● **La porțile Orientului**, în *Tribuna învățământului*, nr. 652-653 din 29 iulie-11 august 2002;

● **Preocuparea ca teorie**, în *Tribuna învățământului*, nr. 656-657 din 26 august-1 septembrie 2002;

● **Frânturi de viață**, în *Tribuna învățământului*, nr. 684 din 3-9 martie 2003;

● **Românul s-a născut eseist?**, în *Tribuna învățământului*, nr. 688 din 31 martie - 6 aprilie 2003;

● **În căutarea timpului pierdut**, în *Tribuna învățământului*, nr. 691 din 21-27 aprilie 2003;

● **Un spectacol voios**, în *Obiectiv*, 19 mai 2005, p. 8.

Aprecieri critice

Un simptom al de-provincializării culturale e apariția multor istorici, cercetători, critici în oraşe care de-abia în ultimul sfert de veac au devenit centre urbane moderne. **Teodor Pracsiu** e unul din aceşti nebucureşteni, neprovinciali, serioşi, aplicați la obiect. Gazetar, tînăr studios, cu lecturi întinse, el s-a apropiat cu o curiozitate efectivă şi eficace de fenomenul teatral. Preocupat, la început, de scena bîrlădeană, apoi şi de alte instituții moldovene, a prins şi gustul lecturii, parcurgînd volumele de dramaturgie şi cele de teatrologie, apărute la editurile din țară, interesîndu-se de aproape de mişcarea ideilor. A participat la manifestări naționale de cultură teatrală, extinzîndu-şi, treptat, raza privirii spre personalități de seamă ale domeniului şi spre ansambluri, observînd cu finețe traseele noului, sesizînd sporurile de talente, bucurîndu-se de înfăptuirile veritabile şi scrutîndu-le sceptic-reprobator pe cele calpe.

Cartea de față e a unui exeget perspicace, care priveşte şi ascultă cu plăcere spectacolele, rîvnind însă şi a cunoaşte etiologia succeselor şi insucceselor. Spiritul critic se exercită cu amenitate. Probabil că, prin lucru asiduu, în continuare, va pătrunde în zone din ce în ce mai profunde ale creației.

Datorită felului în care e scrisă, în fluență stilistică – jalonată de cîte-un surîs malițios şi cîte-o nimerită valută livrescă – vădind

pudoare intelectuală faţă de verbigeraţia cu superlative, cartea dintîi a lui Teodor Pracsiu oferă o lectură delectabilă.

Prin ea, datorită bunăvoinţei apreciabile a editurii „Junimea", autorul intră cu dreptul în teritoriul teatrologiei, unde-l aşteptam. Îl salut!

VALENTIN SILVESTRU, postfaţă (coperta a IV-a) la Teodor Pracsiu, **Clepsidrele Thaliei**, Editura Junimea Iaşi, 1985.

Fără să fi avut, ca atîţia confraţi, şansa unei rubrici permanente de cronică teatrală, la o revistă cît de cît importantă, fie ea din Bucureşti sau din ţară, fără să-i fi întîlnit semnătura – măcar cu o oarecare periodicitate, ca pe a altor confraţi – în mensualul de specialitate, „Teatrul", ori într-unul dintre acele hebdomadare culturale, care acordă o cuvenită atenţie teatrului, Teodor Pracsiu se impune ca teatrolog **de vocaţie** odată cu prima sa carte de teatru, **Clepsidrele Thaliei** (Editura Junimea, 1985). Ceea ce-l distinge şi-l recomandă totodată pe Teodor Pracsiu e seriozitatea cu care-şi asumă prerogativele magistraturii critice, nici una dintre cronicile sale nefiind o cronică „de serviciu", care să se mulţumească pur şi simplu cu o „dare de seamă" asupra spectacolului. Dimpotrivă, repugnîndu-i ploaia de epitete, care mai bîntuie uneori prin critica noastră dramatică, tonul neutral-constatativ ca şi cel encomiastic, Teodor Pracsiu ambiţionează şi reuşeşte de cele mai multe ori să fie analitic, comentariul său critic vădind deopotrivă elevaţia spirituală şi aplicativitate la obiect.

Cele mai inspirate şi, totodată, cele mai pertinente consideraţii critice sînt cele referitoare la concepţia regizoral-scenografică a spectacolelor, autorul dovedindu-şi aici o sensibilitate şi o fineţe intelectuală aparte, capabile să-i permită relevanta refacere critică a „traiectului conceptual-ideatic regizoral”. Dacă vom adăuga la toate acestea eleganţa formulărilor clare şi limpezi, sintetizînd esenţialul problematicii unui text sau a unui spectacol (ca în cronica la **Turnul de fildeş** de Victor Rozov, la Teatrul de Comedie), remarcabila capacitate de a reînvia – acolo unde e cazul – tensiunea ideatică a reprezentaţiilor (fie că e vorba de **Karamazovii** lui Dan Micu, de la Teatrul „Nottara”, sau de **O noapte furtunoasă** la Teatrul „Giuleşti”, în regia lui Alexa Visarion), „gustul” sigur pe care-l are la actori, că şi exactitatea observaţiilor privind jocul actoricesc (vezi comentarea interpretării lui Alexandru Repan în **Karamazovii**), vom fi încă departe de a fi epuizat toate argumentele care ne fac să remarcăm apariţia acestui „ critic jubilativ”, mînuind cu sagacitate o ironie fertilă şi o maliţiozitate bine temperată.

Surprind, ce-i drept, mai puţin plăcut, unele inconsecvenţe critice, dintre care nu toate ni se par la fel de uşor „explicabile”. Astfel, dacă e de înţeles ca autorul să fie cu predilecţie atent la spectacolele bîrlădene, desfăşurîndu-şi activitatea de gazetar în judeţul în care funcţionează acest teatru, e mai puţin explicabil de ce, dintre toate spectacolele Naţionalului bucureştean, s-a oprit tocmai la **Poveste din Hollywood** de Neil Simon, iar dintre acelea ale Teatrului Tineretului din Piatra Neamţ, la reprezentaţia cu totul

derizorie pe care a avut-o aici piesa **Milionarul sărac** de Tudor Popescu. Trebuie să precizăm însă că, şi în cazul spectacolelor care meritau poate mai puțin să ne rețină atenția, fie că erau sau nu din „zonă", cronicile se citesc cu plăcere şi cu un real interes, pentru finețea observațiilor critice, apte să se ridice într-un plan de generalizare teoretică deseori remarcabil. Surprinde şi mai mult atitudinea criticului față de creațiile sau interpretările actoriceşti ale unor spectacole. Astfel, dacă în cronica la un spectacol important, ca **Macbeth** de Shakespeare, în regia lui Aureliu Manea, la Teatrul municipal din Ploieşti, nu e amintit numele nici unui actor, în cronicile la alte spectacole, care au în mod sigur doar meritul de a fi fost „bîrlădene", ca **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de Eugen Barbu (stagiunea 1977-1978) sau **Vlaicu Vodă** de Al. Davila (stagiunea 1983-1984), nu e omis numele nici unui interpret, mergîndu-se, pentru ultima piesă, nu numai pînă la al şaptelea boier, ci şi pînă la Solul sîrbesc!

Seriozitatea cercetării şi profunzimea investigației sînt relevabile şi în cea de a doua secțiune a cărții, intitulată **Critici, cronicari, teatrologi**, în care sînt recenzate, în fapt, cîteva dintre cele mai importante cărți de critică teatrală, apărute mai ales în ultimul deceniu. Cordială şi deferendă, dar liberă de orice inhibiție, această critică a criticii de teatru ni se pare întru totul remarcabilă pentru **stilul critic** al autorului, pentru judiciozitatea şi franchețea opiniilor sale. Chiar şi atunci cînd autorul recurge la formulări eufemistice, diagnoza sa este exactă, iar ceea ce poate să nu supere la

prima vedere e menit de fapt să nu înşele pe nimeni, ironia devenind cu atît mai caustică. De la Traian Şelmaru la Ion Cocora şi de la Horia Deleanu la Romulus Diaconescu, criticii nu sînt inventariați, ci analizați cu minuție.

O ultimă secțiune a cărții, intitulată **Dintr-un jurnal**, e incertă sub raportul concepției de ansamblu a cărții. Nu lipsesc observațiile judicioase (vezi folosirea „metaforei” în critica teatrală), dar sînt „recenzate” apoi, şi aici, cărți de teatru, aparținînd Otiliei Cazimir, lui Virgil Munteanu şi lui Ion Finteşteanu, într-o devălmăşie pe care numai „jurnalul” sau „falsul jurnal” ar putea-o îndreptăți.

Nu credem că am putea încheia mai bine decît citînd cuvintele lui Teodor Pracsiu, despre volumul lui Marius Robescu, aplicabile – cu egală îndreptățire – şi propriei sale cărți: <<În total volumul indică nu criticul ce „vine” ci pe cel care există>>.

VICTOR PARHON: *Debutul editorial al unui critic*, în **România literară**, anul XVIII, nr. 31, 1 aug. 1985, p. 16.

După patruzeci de ani ai unei existențe doldora de fapte creatoare, succese, eşecuri, secvențe luminoase, altele de penumbră, bucurii, tristeți, evenimente notabile şi ondulări ale traiectului său artistic în a doua jumătate a secolului douăzeci, teatrul bârlădean beneficiază de o remarcabilă monografie aniversativă. I-o consacră un gazetar talentat şi prob, observator atent al fenomenelor culturale, om cultivat, sensibil la ceea ce poartă sigiliul autentic al artei.

Cititorul lucrării de față are astfel la îndemână o carte-document cu acribie, revelatoare pentru ce a însemnat o instituție stabilă, cu trupă permanentă şi repertoriu alternativ, într-o perioadă istorică de cea mai mare complexitate. Artiştii teatrului – dintre care, unii şi-au legat întreaga biografie de scena slujită cu har – îşi văd gravate aici împlinirile, chipurile şi măştile într-un material care înfruntă vremea mai abitir decât marmora, aurul şi fierul: cuvântul săpat cu cerneală în nepieritoarea hârtie. Cartea îi aduce spre viitor pe raza de lumină a adevărului despre ce a însemnat strădania lor întru frumusețe.

Teodor Pracsiu, autorul binevenitului volum, e un critic teatral avizat. Are spiritul cumpănit al intelectualului ce judecă în linişte şi responsabil. Ca participant la viața teatrală, îmbogățit mereu cu lecturi întinse şi favorizat de intuiții estetice ce-i nutresc diagnozele privitoare la calitatea pieselor şi a operelor scenice, el are capacitatea, probată, de a oferi realităților conspectate o oglindă reală. Adică nedeformată. Lucidă. Uneori, cu reflexe joviale ori ironice (nimerite) sau cu maliții (de felurite calibre) ce fac priveliştea atrăgătoare, chiar şi pentru cei ce n-au cunoscut direct peisajul evocat de autor. Să-i reproşăm, amical, că e prea amabil, câteodată, față de ceea ce, cert, nu i-a plăcut? Iată o apoftagmă a lui Kafka: „Cu gentilețea nu e bine să mergi prea departe, dacă rămâi conştient de răspunderile publice pe care le ai”.

Îşi elaborează studiile, articolele, fişele (şi are o carte anterioară, de teatrologie, remarcabilă) într-o tranşee mai îndepărtată de clocotul din linia întâia, a conflagrațiilor reale ori închipuite din

zona centrală. Dar, Vasluiul a devenit, în ultimele decenii, un centru notabil de inițiative şi manifestări culturale diverse, unele de cuprindere internațională; Bârladul a întemeiat un festival național de regie, are o academie de literatură; Iaşul, care e aproape, e o zonă de intelectualitate efervescentă. Interesat cu dezinteresare – să zic aşa, de viața spirituală – Teodor Pracsiu şi-a câştigat o neprovincialitate eficientă, ce va rodi, probabil, şi alte lucrări de însemnătate generală – dacă va izbuti să fie nu numai scrupulos, ci şi ceva mai prolific. Rămâne vasluian nu în sensul limitativ al geografiei, ci în cel horațian: *Ille terarum mihi praeter omnes angulus ridet*, adică acel colț de tară îmi surâde mai mult decât oricare de pe pământ.

Deocamdată, - pentru acest documentar viabil despre teatrul bârlădean, atât de bine scris şi atât de substanțial informat, el merită toată prețuirea.

VALENTIN SILVESTRU: *O vorbă despre această carte…*, prefață la Teodor Pracsiu, **Măştile lui Cronos**, 1995.

În 1995, la Bârlad, avea loc un eveniment memorabil: se juca cel dintâi spectacol al unui nou teatru profesionist (28 decembrie), cu **Mielul turbat** de Aurel Baranga, în prestigioasa regie a lui Sică Alexandrescu, artist al poporului. Proaspătul „teatru de stat” va primi, în anul următor, numele de *Victor Ion Popa*, personalitate artistică remarcabilă, fiu al oraşului, născut aici la 29 iulie 1895.

Aşadar, bârlădenii sărbătoresc în 1995 un dublu eveniment – centenarul naşterii lui Victor Ion Popa şi patru decenii de viaţă teatrală. Aura celor două aniversări e sporită de apariţia editorială a volumului **Măştile lui Cronos**, semnat de un redutabil condeier, Teodor Pracsiu, critic dramatic şi ziarist plin de nerv. Teodor Pracsiu nu este la prima carte. În 1985, publica la Editura „Junimea" din Iaşi o apreciată carte de cronici dramatice sub titlul **Clepsidrele Thaliei**.

Măştile lui Cronos, apărută în acest an sub egida Inspectoratului de Cultură al judeţului Vaslui, alături de o documentată monografie despre Victor Ion Popa, datorată universitarului ieşean Constantin Parfene, întâmpină, în chip fericit, dubla sărbătoare bârlădeană amintită mai sus. **Măştile lui Cronos** se deschide cu o prefaţă a reputatului critic de teatru Valentin Silvestru, „Domnul Teatru", cum a fost supranumit, fapt care semnifică prin el însuşi o consacrare a autorului. „Teodor Pracsiu – notează Valentin Silvestru – autorului binevenitului volum, eucritic teatral avizat. Are spiritul cumpănit al intelectualului ce judecă în linişte şi responsabil. Ca participant la viaţa teatrală, îmbogăţit mereu cu lecturi întinse şi favorizat de intuiţii estetice ce-i nutresc dignozele privitoare la calitatea pieselor şi a operelor scenice, el are capacitatea, probată, de a oferi realităţilor conspectate o oglindă reală. Adică nedeformantă. Lucidă. Uneori, cu reflexe joviale ori ironice (nimerite) sau cu malitii (de felurite calibre) ce fac priveliştea atrăgătoare, chiar şi pentru cei ce n-au cunoscut direct peisajul evocat de autor" (p. 5-6).

Cu asemenea calităţi, Teodor Pracsiu realizează o insolită istorie a Teatrului „V.I.Popa" din Bârlad, de la emoţiile primei reprezentaţii şi până la ultima stagiune. Mi se pare un noroc pentru instituţia bârlădeană că şi-a găsit cronicarul pe potrivă, în vreme ce multe alte teatre cu o vechime considerabilă şi prestigioasă nu şi-au găsit încă istoricul. Insolitul de care vorbeam vine de acolo că, simultan, **Măştile lui Cronos**, este o istorie a teatrului bârlădean şi una repertorială a întregii dramaturgii naţionale, din care nu lipsesc ierarhizările valorice, chiar dacă foarte lapidar argumentate, adăugite cu o succintă şi fatalmente, selectivă, panoramă a teatrului universal. Ceea ce face Teodor Pracsiu este o trecere în revistă a repertoriului bârlădean, în cele patru decenii de slujire a Thaliei, implicând, fireşte, colectivele teatrale care s-au perindat, cu scoaterea în evidenţă a activităţii directorilor, a secretarului literar (Vasile Mălinescu, aflat pe post chiar de la început, ceea ce reprezintă o rară performanţă de longevitate), a regizorilor şi actorilor. Unde este nevoie, autorul invocă autoritatea istoricilor şi criticilor literari, a diverşilor cronicari dramatici care au scris despre spectacolele bârlădene. Nu totdeauna Teodor Pracsiu a avut la îndemână „reacţiile" criticii teatrale, în ciuda faptului că autorul pariază îndeobşte pe document. Pe de altă parte, domnia sa a avut avantajul că, mai bine de două decenii, a fost principalul cronicar dramatic al Teatrului „Victor Ion Popa" din Bârlad, acumulând o experienţă care nu e la îndemână oricui, cunoscând bine actorii, regizorii, scenografii instituţiei şi străduindu-se să judece cu detaşare atât împlinirile, cât

şi improvizaţiile teatrului. Se prea poate ca tocmai obiectivitatea criticului să supere uneori pe protagoniştii făuritori ai istoriei Teatrului „Victor Ion Popa". Pot să pară uşor dăscălitoare reproşurile autorului cu privire la omisiunile repertoriale, dar ele se arată adesea îndreptăţite şi sunt menite să atragă atenţia asupra reprezentării sau nereprezentării unor opere dramatice valoroase, atât din teatrul românesc, cât şi universal.

Cartea se încheie cu o Addenda, intitulată **Vocaţia dialogului**, un persuasiv istoric al colocviilor regizorilor din teatrele dramatice, colocvii devenite tradiţionale şi de răsunet la un moment dat. A fost o iniţiativă de interes naţional, cu un precedent în 1960, când la Bucureşti a avut loc primul seminar naţional de regie. Din 1976 până în 1983 s-au desfăşurat cinci ediţii de mare interes. Aveau loc spectacole reprezentative ale celor mai bune teatre din ţară, urmate de incitante dezbateri colocviale. Pentru colocviul din 1978, am reţinut participarea marelui regizor şi actor Liviu Ciulei, care a strălucit prin ideile lansate cu acest prilej, atrăgând luarea-aminte asupra necesităţii modernizării şi actualizării, prin concepţie regizorală, a potenţelor textului dramatic, dar şi asupra riscurilor pe care le implică: „Modernizarea are două tăişuri: ori reuşim să ne exprimăm modern, ori urmăm moda. Teatrul este adesea alterat prin modernizare exterioară" (p. 132). Cuvinte cu atât mai actuale după 1989, când excesele … avangardiste fac ravagii, îndepărtând publicul de teatru. Din acelaşi context, să reţinem şi o reflecţie a lui Valentin Silvestru cu privire la o maladie a teatrului: „bunăoară, s-a

cultivat exclusiv gustul pentru râs. Sunt spectatori în vârstă care vin la teatru şi râd la orice” (p. 137).

Măştile lui Cronos este o carte vie, matură, depăşind provincialismul, o piatră de temelie a istoriei teatrale a Bârladului, dar şi de cert interes pentru istoria teatrului românesc în general.

THEODOR CODREANU: *„Măştile lui Cronos”- 1995*, în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 99, 20-26 nov. 1995, p. 8.

Nimeni nu s-a gândit, în Bucureşti şi în alte centre culturale cu teatre de stat, să celebreze centenarul naşterii lui Victor Ion Popa (1895-1946), dramaturg, regizor şi teoretician, scenograf, caricaturist, unul din fondatorii teatrului românesc modern de păpuşi (în 1928), folclorist, etnolog (unul din întemeietorii Muzeului Satului), poet, scenarist, prozator, eseist, critic de artă, profesor de artă dramatică, întemeietor şi director de teatre la Cernăuți şi Bucureşti, unul din întemeietorii teatrului radiofonic de la noi.

Personalitatea sa atât de complexă, beneficiind de o autoritate întinsă şi durabilă în prima jumătate a secolului douăzeci, a fost evocată într-un singur loc: la Bârlad (în teatrul care-i poartă numele), în județul său de baştină. S-a reprezentat piesa „Dudul lui Traian”, într-un spectacol cuviincios, jucat cu tragere de inimă altminteri, dar cam pripit; şi nu din acelea care lasă amintiri îndelungate.

Cu acest prilej s-au sărbătorit 40 de ani de existență a instituției, în prezența, chiar emoțională, a unor actori, regizori,

tehnicieni, spectatori şi critici care au ctitorit lăcaşul sau au fost prezenți la inaugurarea din 1955, cu **Mielul turbat** de Aurel Baranga, în regia lui Sică Alexandrescu.

Simpozioanele consacrate ambelor momente festive au avut o densitate intelectuală, adecvare la obiect (cu unele excepții – neglijabile) şi s-au desfăşurat într-un climat (sufletesc) cald, într-o sală geroasă, cu spectatori puțini şi îmblăniți, cu oaspeți de tot prețul din Bucureşti şi Iaşi (dar numărabili pe degete).

O contribuție prețioasă în context: aceea a cărților special consacrate. Prof.univ. Constantin Parfene din Iaşi (fost director al teatrului) a lansat o monografie de informație compactă şi comentariu avizat, „Victor Ion Popa, eflorescență policromă”. Vasile Mălinescu, secretarul literar al teatrului (de patru decenii!) şi profesorul bârlădean Gruia Novac au întocmit un amplu caiet documentar, foarte îngrijit, cu date exhaustive despre viața acestei scene. Criticul teatral vasluian Teodor Pracsiu a tipărit cartea **Măştile lui Cronos**, o istorie critică a activității teatrale în Bârlad, de-a lungul a aproape jumătate de veac.

E o lucrare excelentă, documentată, scrisă cu pricepere şi har, examinând nu numai creațiile scenice, ci şi politica repertorială, evoluția trupei şi meandrele drumului parcurs de ea, aportul directorilor, felul cum s-a oglindit biografia teatrului în critică, îndatoririle îndeplinite şi cele neîndeplinite încă. Cartea se constituie şi ca un reper teoretic şi teatrografic. Organizată nu pe reproducerea pedantă a tuturor faptelor şi numelor proprii, ci pe liniile de forță ale

unui program de conspectare şi cuprindere ce ține seama de direcțiile principale de dezvoltare ale mişcării teatrale, scrisă cu acribie şi sagacitate, într-un stil cult, de bună ştiință popularizată, lucrarea se citeşte cu interes şi cu plăcere.

Toate trei volumele au fost editate, cu generozitate, de Inspectoratul de cultură al județului Vaslui (consilier şef, Ioan Mancaş) şi în condiții grafice care solicită şi ele locuri în raftul de bibliotecă.

VALENTIN SILVESTRU:*Centenare, jubilee şi cărți despre ele*, în **Curierul Național**, 5 ianuarie 1996.

Nu scrie nimeni despre cărțile de teatru, de critică, istorie şi teorie teatrală, ca şi cum ele n-ar face parte din biblioteca literaturii române. Altminteri, desigur, nu s-a scos încă genul dramatic dintre genurile literare – după cum ne încredințează toți profesorii mai mult sau mai puțin universitari. Să spunem, deci, măcar câte-o vorbă despre aparițiile editoriale în materie. Să le semnalăm – cum s-ar zice (…)

Măştile lui Cronos de Teodor Pracsiu, editată de Inspectoratul județean de cultură Vaslui, 1995. Cu prefață de Valentin Silvestru şi un „Argument" al autorului.

Critic teatral avizat şi publicist de talent, Teodor Pracsiu, ziarist vasluian, elaborează o istorie a Teatrului „Victor Ion Popa" din Bârlad, la a 40-a aniversare a instituției. Nu e dare de seamă sau

o colecție de informații orânduite, ci un studiu critic pătrunzător despre ceea ce înseamnă o atare instituție, despre programele – sau lipsa de program – ce i-au marcat existența, despre repertorii, artişti, manifestări de cultură teatrală văzute, toate, în contexte de generalitate.

Autorul scrie îmbietor, fiind foarte bine informat, făcând, deci, nu arhivistică prodomă, ci cercetare apropiată, de teatrolog.

Nu e la prima sa carte; a mai publicat un volum de cronici, articole şi eseuri; tipăreşte şi o revistă de cultură în oraşul său; participă activ la viața teatrală a oraşelor moldovene, pe care o urmăreşte, cu luare-aminte, de cam două decenii.

VALENTIN SILVESTRU: *Cartea de teatru şi de teatrologie*, în **Curierul Național**, 28 februarie 1996.

Sunt aproape vreo treizeci de ani de când Teodor Pracsiu, după un stagiu la o şcoală din Fălciu, intra în ziaristica vasluiană. A lucrat mulți ani la Vremea nouă, apoi la Adevărul (de Vaslui) post-decembrist si la alte publicații din județ, fie în calitate de redactor, fie de colaborator (Oferta, Jurnalul vasluian, Ethos, Apollo, Clepsidra, etc.). Nefiind un simplu autor „local", Teodor Pracsiu a devenit un colaborator prețuit la Cronica, Ateneu, Tribuna învățământului, ş.a. Ziaristul a făcut gazdă bună cu criticul de teatru, cu epigramistul şi animatorul cultural. Debutul editorial se datorează Editurii Junimea din Iaşi care-i tipăreşte, în 1985, volumul

Clepsidrele Thaliei, urmat de Măştile lui Cronos (1985), Plecat-am nouă din Vaslui (1996, epigrame, colaborator şi îngrijitor de ediție), iar acum, prin sprijinul Inspectoratului pentru cultură al județului Vaslui – Transparențe critice, antologie substanțială şi reprezentativă pentru activitatea sa de critic dramatic.

Transparențe critice cuprinde patru părți. Prima se intitulează Istoria clipei şi este o istorie în cele mai ilustrative premiere şi cronici dramatice ale Teatrului „V.I. Popa" din Bârlad, începând cu 1976, într-un fel, continuare a cărții pe care Teodor Pracsiu i-o dedica în 1995, cu prilejul împlinirii a patru decenii de teatru bârlădean. Partea a doua – Arpegii necesare – reține cronici teatrale ale unor spectacole aparținând unor teatre prestigioase din Bucureşti şi din țară. A treia secțiune poartă chiar titlul volumului şi include cronici ale unor cărți de teatrologie. În sfârşit, volumul îşi desăvârşeşte arhitectonica intenționată de autor prin opt Dialoguri cu critici de teatru, dramaturgi şi un critic literar.

Nu greşesc când spun că destinul de critic şi istoric de teatru al lui Teodor Pracsiu se datorează, în cea mai bună măsură, exstenței în județul Vaslui a teatrului profesionist „V.I.Popa" din Bârlad. Aceasta, însă, e numai o premisă, fiindcă structura intelectuală l-a împins, fatalmente, spre comentariul de spectacol. Altminteri, cele două coordonate sunt recunoscute chiar de autor: „Imponderabilele destinului au hotărât să văd – timp de mai mulți ani – toate spectacolele Teatrului „Victor Ion Popa" din Bârlad. Despre aproape toate am dat seama în scris…", ținând, însă, să adauge: „Pur şi

simplu am mers din plăcere, din curiozitate şi abia în al treilea rând din raţiuni profesionale" (p. 11).

Această întâlnire dintre Teodor Pracsiu şi teatrul bârlădean cred că a fost benefică pentru ambele părţi. Profesionalizându-se, Teodor Pracsiu nu şi-a îngăduit să scrie de complezenţă, contribuind, la rându-i la sporirea exigenţei profesionale în lăcaşul Thaliei bârlădene. Găsesc aici împlinirea unui rost şi, probabil, o experienţă singulară pentru viaţa teatrelor de provincie. Cu atât mai mult, cu cât Teodor Pracsiu n-a suferit de nici un complex provincial, având permanent legături cu teatrologi, regizori, actori din Bucureşti şi din Iaşi sau Bacău (Valentin Silvestru, Ştefan Oprea, George Genoiu, Bogdan Ulmu, Constantin Paiu, etc.).

THEODOR CODREANU: *Teodor Pracsiu: „Transparenţe critice" Raţionalism şi echilibru*, în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 210, 22-28 ianuarie 1998, p. 5.

Este o bucurie ca, în această epocă primară în care am intrat, când politica ofileşte cultura şi încearcă să impună analfabetismul ca dimensiune a conştiinţei naţionale, când teatrele şi-au redus până la supravieţuirea în delir porţia de oxigen şi când TVR şi cinematografia moşesc de zor fiinţa bestială care va să vină, să foiletezi această carte concepută discret, ca un îndemn către valoare, sensibilitate şi omenie.

Transparențe critice are din plin aceste calități, prin vivacitatea stilului şi eleganța mărturisirii, dar şi prin harul şi răbdarea de „a pândi" , cu ocazia sutelor de vizionări, cum din structurile genetice ale culturii dramatice se zămisleşte viața însăşi cu toate mărețiile şi căderile ei.

Criticul, mereu prezent în cele două universuri – drama şi interpretarea – care se consumă şi renasc mereu tocmai prin acest act devorator, reuşeşte să ofere uneori remedii către perfecțiune, chiar dacă acestea n-au imediat ori niciodată rezonanța cuvenită în ființa dramei sau a actorului.

Lucrarea – itinerantă spiritual – este o marcare a drumului, deloc întâmplător şi nelipsit de capcane extrem de subtile, parcurs de autor către împlinirea vocației sale de critic.

Este hazardant şi totuşi fermecător să călătoreşti în acelaşi tren împreună cu *Don Quijote, Mira eminesciană, Strigoii* ibsenieni, *Ciuta* lui V.I.Popa, *Discipolul Diavolului* al lui Bernard Shaw, *Hangița* lui Goldoni, *Omul care a văzut moartea, Micii farisei, Intrigă şi iubire* schiller-iană, *Căsătoria* lui Gogol, *Unchiul Vanea, Profesorul îndrăgostit, Rinocerii, Tichia cu clopoței, Puterea şi Adevărul* etc., apoi să retrăieşti în singurătatea scrisului destinele lor înfiripate şi reînfiripate sub bagheta magică a actorilor, prin marile gări care sunt teatrele şi să ai puterea de a releva, în exegeze, calitățile şi defectele acestor neîmblânziți călători.

Alături de acestă lume a artei, o calitate şi atracție deosebită dau cărții dialoguri incitante, cu mari personalități ale domeniului,

între care regretații Valentin Silvestru şi Ion Băieşu, cu Bogdan Căuş, Ştefan Oprea, Constantin Paiu, Bogdan Ulmu şi ceilalți. De ce spun asta? Pentru că, în fond, prin teatru participăm la actul miraculos al zămislirii vieții. Practic, asistăm la fascinanta coborâre a personajelor printre noi, în viața cotidiană. Şi acest lucru nu este o iluzie, ci un dar prin care cultura ne face mai oameni, ne smulge măcar o clipă păgubitorului şi agresivului instinct existențial.

Şi distinsul nostru coleg reuşeşte cu multă măiestrie această frumoasă performanță.

Prof. dr. PETREA IOSUB: *Teodor Pracsiu: Transparențe critice (1997)*, în **Adevărul**, nr. 846, 17-19 februarie 1998, p. 3.

Oameni ai şcolii care scriu există. Întrebarea e, câți o fac bine?

Între cei pe care-i cunosc, unul se identifică prin tenacitate, cultură, judecăți clare, exprimate tranşant şi curajos, pentru că e prieten cu adevărul. **Teodor PRACSIU**, prin vocație profesor de liceu, cultivă o dulce complicitate cu critica literară, aplicând-o exemplar la textul dramatic şi la arta scenică.

Spunea, prin 1972, literatul ieşean Virgil Cuțitaru că, de obicei, critica literară, „**a rămas blestemată să-şi treacă existența-n singurătate şi cârtire**”. Şi m-am gândit la profesorul-critic T. Pracsiu, care, asumându-şi şi singurătatea, dar şi privirile chiorâşe ale unor „victime”, îşi vede de rosturile lui înalte, şi comite… De ce?

Pentru că actul critic (analiza, observația, incizia, intenția „demolatoare” ca semnal) este intrinsec stării de admirație.

Cartea lui Teodor Pracsiu, „**Transparențe critice**”, este a treia, după „**Clepsidrele Thaliei**” (1985) şi „**Măştile lui Cronos**” (1995). Volumul mă supune unui efort, pe care nu-l refuz, întrucât mă ajută la reconstituirea portretului autorului. Nu e foarte greu de observat, pentru cine-i cunoaşte intențiile şi-i citeşte cartea, că se insinuează în paginile pe care le scrie, realizând astfel o formidabilă unitate a marii diversități de aspecte, fapte şi chipuri cu care colaborează. El e un complice conştient al posibilităților proprii, drapându-şi în acest mod responsabilitatea pe care se jenează s-o fluture ca pe un steag. Teodor Pracsiu are disciplina spiritului şi manifestă aplicație pentru ordine şi adevăr. Ideea de ordine apare în chiar clipa când vizitezi cuprinsul: bogat, chiar fastuos, exact, inspirat, plastic, echilibrat. Fiecare dintre cele patru secțiuni ale volumului divulgă înclinația spre metaforă a autorului: „Istoria clipei” - „Arpegii necesare” - „Transparențe critice” - „Dialoguri”.

Vorbeam despre **adevăr şi insinuare** conştientă! Secțiunea I - „**Istoria clipei**” – conține 41 de cronici dramatice ale spectacolelor Teatrului „V.I.Popa” din Bârlad. Două decenii, 1976-1996, înseamnă un segment din istoria de peste patruzeci de ani ai instituției, timp care a înghițit muncă, talent, destine. Dar spectacolele?! Sunt clipele acestei istorii, clipe prinse în panoplia faptelor de arme ale teatrului. Clipe efemere! Dar nostalgia nu l-a surprins pe autor, ci a notat cu grijă, cu grija documentaristului cerebral, realități eterne ale

momentului trecător, atent la identizarea actului artistic de-o seară, conştient iarăşi că viitorul va judeca trecutul şi după priceperea şi puterea obiectivă ale celui care şi-a asumat rolul judecătorului.

Teodor Pracsiu nu ascunde adevărul (evident, al său!), îl rosteşte liniştit, chiar dacă ştie că e deranjat. El ia forma evaluărilor pertinente şi subtil-inteligente (semnul celor aleşi). Iubitor de profesionalitate şi cerând-o, mai ales când e vorba de instituții profesioniste, T. Pracsiu doreşte fapte teatrale de valoare incontestabilă. Şi neprofesioniştii pot produce lucruri acceptabile, dar atât! Criticul nostru atrage atenția şi lungeşte bătaia puştii cât de rezonabil cu putință; dar câți văd…ținta?

Intr-unul din interviurile inserate în ultima secțiune a cărții, regizorul **Bogdan ULMU** răspunde unei întrebări astfel: „**Pentru mine şi pentru cei care ridicăm, zilnic, blovanul sisific, teatrul e un blestem (dar şi o binecuvântare!)**”. Doamne, dar e chiar pecetea lui Pracsiu! A acestui autor, căruia destinul i-a hotărât să trăiască la Vaslui, unde-şi duce viața într-o perfectă **transparență**. Dar, de drept, el îşi are domiciliul în literatura română, din care nu-l vor putea exila nici măcar teatrologii frauduloşi. Cel care a scris „**Transparențe critice**” îşi vede de drum înainte, având drept busolă adevărul, dar şi apoftegma lui Kafka, cu care-i împrospăta cândva memoria legendarul Valentin Silvestru: „**Cu gentilețea nu e bine să mergi prea departe, dacă rămâi conştient de răspunderile publice pe care le ai**”.

Cartea d-lui Teodor Pracsiu e operă de meşteşugar nobil, pentru că e firească, e alimentată de seriozitate; obiectivitate şi judecată adevărată. Ştiţi ce spunea odată Cervantes? „**Meşteşugul desăvârşeşte firea**”. E ceea ce **Teodor Pracsiu** face de mult.

GRUIA NOVAC: *Pretext? Volumul „Transparenţe critice” de Teodor Pracsiu, editat de Inspectoratul pentru Cultură Vaslui, 1997*, în **Păreri Tutovene**, nr. 503, 12-14 septembrie 2000.

…Colţii de argint ai mistreţului ostenit ţin la respect (pe) lupii-căţei din cetate…

Editată cu sprijinul şi sub egida Muzeului Judeţean „Ştefan cel Mare” din Vaslui, la editura „Cutia Pandorei” din acelaşi oraş, cartea Oglinzi paralele (eseuri, dialoguri, cronici, recenzii) îngăduie autorului (şi cititorului) un act de sinteză dintr-un interval temporal – subiectiv şi semnificativ, minat de inevitabilul amestec de speranţă şi derută.

La apariţia cărţii a pus umărul şi omul cu suflet, ostenitor întru ducerea lucrului până la capăt, redactor de carte – Ion Mancaş – directorul muzeului din Vaslui.

Egal mereu cu sine, aşa cum (mulţi) îl ştim şi (puţini) ne ştim, în ciuda ciulinilor care cresc uneori şi pe mijlocul drumului, Teodor Pracsiu oficiază distins, în corul puţin dar elevat al tot mai puţinilor capele cu slujbe în limba română.

Între Altarul (catedra de limba şi literatura română de la Liceul „Anghel Rugină” din Vaslui) şi Cenaclul umoriştilor (pe care T.P. îl conduce temeinic), autorul Oglinzilor paralele îşi ordonează mereu timpul şi spaţiul, stabilindu-şi sine ira reperele omului de cultură, profesor şi artist-creator de umor.

Din când în când, pe lângă ceea ce putem citi săptămânal, în gazeta învăţământului românesc (revistă de difuzare naţională) ori în alte publicaţii de arie mai restrânsă, omul de care facem vorbire (după limbajul juriştilor) ne-a obişnuit cu apariţii însumate în formă de carte.

Ca şi celelalte cărţi anterioare: Clepsidrele Thaliei (1985), Măştile lui Cronos (1995), Transparenţe critice (1997), ca să le cităm numai pe cele din Argumentul noii cărţi, Oglinzi paralele, aceasta din urmă, oferă o întâlnire – reîntâlnire cu autorul şi omul Teodor Pracsiu.

Însumarea celor resfirate pe durata a trei ani (1997-1999), intitulată Oglinzi paralele reprezintă pentru cititor – beneficiarul dintâi al unei cărţi – posibilitatea de a descoperi forme de relief cultural pe o adesea considerată netedă şi pustie întindere.

Mărturisim surpriza pe care ne-a oferit-o titlul acestei cărţi: citisem, nu prea demult, o carte mai altfel: Portret în oglinzi paralele, a unuia din cei mai distinşi profesori (psihiatri) ieşeni – C. Romanescu – şi păstram, fără voia noastră, ideea…

Cum ştim, întâmplător, că această carte n-a intrat în lecturile autorului despre care vorbim, avem prilejul (plăcut) să-i spunem că

înălțimile celor două cărți sunt compatibile şi au cota aşteptărilor noastre.

Oglinzi paralele, cartea semnată de Teodor Pracsiu, în cele trei compartimente: Reverberații teatrologice, Acolade critice (şi) Vitralii şcolare (deloc incolore), dincolo de inciziile fireşti, în spațiul de-aici, stăpânit de timpul de-acum, oferă un portret (auto) al unui contemporan (al nostru!) şi bun prieten cu limba română.

Ce ne place în această însemnare civilizată este că ne dă posibilitatea s-o semnalăm concitadinilor noştri, şi să le spunem că merită citită, pentru că lumina din fraza profesorului Teodor Pracsiu ne îngăduie să vedem cum colții de argint ai mistrețului ostenit țin la respect (pe) unii lupii-căței din cetate…

Prof. GH. CAPŞA: *Oglinzi paralele (Editura „Cutia Pandorei*”, *Vaslui, 2000)*, în **Adevărul**, nr. 1121, 6-9 octombrie, 2000, p. 6.

Între spiritele alese ale județului Vaslui, creatoare, mereu în idee alertă, susținută de tensiuni intelectuale şi de atractive subtilități, se află şi **Teodor Pracsiu**. A patra carte a dumnealui, **Oglinzi paralele**, (o metaforă camilpetresciană!), s-a ivit cu destin propriu, după „Clepsidrele Thaliei” (1985), „Măştile lui Cronos” (1995) şi „Transparențe critice” (1997).

Judecând, mai ales, după structura internă a cărții, ne întâmpină o **maximă reflexivitate**, ce-şi jalonează ideile critice în

trei astfel de oglinzi: oglinda întâi: - „Reverberații teatrologice”; oglinda a doua: -„Acolade critice”; oglinda a treia: -„Vitralii şcolare”. Prin ele însă ni se propune şi ni se arată nu numai starea de virtualitate, ci şi trecerea în act a unor judecăți de valoare pertinente, care se plasează, captiv şi conştient, între **encomiastic** şi **polemica dulce**, nesupărătoare.

În mare parte, secțiunea întâi recheamă în memoria noastră afectivă figura spirituală a lui Valentin Silvestru, „cel mai mare teatrolog român al ultimei jumătăți de veac”, după cum precizează, pe drept, chiar autorul în succintul său „Argument”. Sigur că destinul său tragic afectează încă, dar s-a înscris de-acum în ineluctabil şi ireparabil. „Domnul Teatru” – Valentin Silvestru nu a murit de tot, viază mai departe prin operă. Şi însuşi domnul Theodor Pracsiu îl continuă, fără timiditate, dovedind reale virtuți de critic dramatic când focalizează sub lupa inteligenței sale native succesele teatrului bârlădean „V.I.Popa”. Îl urmează pe Maestru în direcția analitică a efectelor scenice, în accentul pus pe esență, dincolo de mască dezvăluind Adevărul. Teatrul românesc nu mai poate fi acuzat de provincialism, el a căpătat „o dimensiune europeană”.

Oglinda a doua ne dezvăluie în domnul Pracsiu şi un critic literar de real talent. Eminescu, fie adulat, fie vehement negat, continuă să fascineze şi să influențeze poezia română ca **un geniu tutelar**, pentru că reprezintă sâmburele emoționalității naționale. Subscriem şi noi la această veridică observație. Autorii vasluieni ale căror cărți le recenzează (unii dintre ei redutabili, cum ar fi Theodor

Codreanu, critic de prestigiu şi romancier-eseist) sunt selectaţi după un criteriu personal. Astfel că nu-i putem imputa de ce, de pildă, scrie despre nişte debutanţi (vezi microanalogia **Puterea cuvântului**), dar despre, să zicem, Cristian Simionescu, poet profund şi singular, maratonist, în imaginarul sensibil, nu-şi găseşte răgaz. Este opţiunea criticului, şi noi o respectăm.

Oglinda a treia - „Vitralii şcolare" – ne arată un **spirit pracsian** mult mai mobil, ironic, lucid, uneori ludic, aluziv şi poate tocmai de aceea mai plăcut sub raport estetic. De data aceasta, curios, cresc virtuţile sale beletristice. Ne delectează **polemica dulce**, dar deloc ambiguă, referitoare la reforma din învăţământul românesc înţepenit în **condica-fetiş**. Reformă care vinde diplome şi titluri de profesori şi doctori şi spală România de creiere, ducându-le din ţară în altă ţară ş.a.m.d.

Oglinzi paralele este **o carte de etică înaltă**, rezultatul unui spirit lucid, camilpetrescian, al unei conştiinţe civice nealterate, încrezătoare încă în mântuirea prin sine a Adevărului. Maxima ei reflexivitate ţine trează pentru noi viziunea multiformă a luminii în care trăim.

SIMION BOGDĂNESCU: *Maxima reflexivitate*, în **Păreri Tutovene**, nr. 527, 5-7 decembrie 2000, p. 1-2.

Referințe critice

Valentin Silvestru: *Postfață* (coperta a IV-a) la volumul de teatrologie **Clepsidrele Thaliei**, Editura Junimea, Iaşi, 1985;

Victor Parhon: *Debutul editorial al unui critic*, în **România literară**, anul XVIII, nr. 31, 1 august 1985, p. 16;

Valentin Silvestru: *O vorbă despre această carte*, prefață la volumul **Măştile lui Cronos**, 1995;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu –* ***Măştile lui Cronos – 1995*****,** în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 99 din 20-26 noiembrie 1995, p. 8;

Teodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Măştile lui Cronos – 1995*, în **Ethos**, anul I, nr. 1, decembrie 1995, p. 5;

Valentin Silvestru: *Centenare, jubilee şi cărți despre ele*, în **Curierul Național**, 5 ianuarie 1996;

Gheorghe Capşa: *Teodor Pracsiu - Măştile lui Cronos* (Vaslui, 1995), în **Jurnalul de Vaslui**, nr. 108, 29 ianuarie – 4 februarie 1996, p. 7;

Valentin Silvestru: *Cartea de teatru şi de teatrologie*, în **Curierul Național** din 28 februarie 1996;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice; Raționalism şi echilibru*, în **Jurnalul vasluian**, nr. 210, 22-28 ianuarie 1998, p. 5;

Theodor Codreanu: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice (II), Raționalism şi echilibru*, în **Jurnalul vasluian**, nr. 212, 5-11 februarie 1998, p. 5;

Petrea Iosub: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice* (1997), în **Păreri Tutovene**, nr. 289, 12-18 februarie 1998, p. 3;

Petrea Iosub: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice* (1997), în **Adevărul**, nr. 846, 17-19 februarie 1998, p. 3;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiu – Transparențe critice*, în **Adevărul**, nr. 856, 24-26 martie 1998, p. 3;

Gheorghe Capşa: *Constantin Manea, Teodor Pracsiu, Maftei Florescu, Numai înțelepții râd sau Zmeul cu trei capete*, în **Păreri Tutovene**, nr. 323, 8-14 octombrie 1998, p. 5;

Gheorghe Capşa: *Satana în mini-jup*, în **Adevărul**, nr. 1106, 15-17 august 2000, p. 3;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiu- Transparențe critice, 1997*, în **Păreri Tutovene**, nr. 503, 12-14 septembrie 2000;

Gruia Novac: *Satana în mini-jup*, antologie umoristică, în **Păreri Tutovene**, nr. 508, 29 septembrie-2 octombrie 2000, p. 2;

Gruia Novac: *Satana în mini-jup*, antologie umoristică, în **Păreri Tutovene**, nr. 509, 3-5 octombrie 2000, p. 3;

Gheorghe Capşa: *Teodor Pracsiu – Oglinzi paralele*, în **Adevărul**, nr. 1121, 6-9 octombrie 2000;

Gruia Novac: *Teodor Pracsiu în ... oglinzi paralele,* în **Păreri Tutovene**, nr. 521, 14-16 noiembrie 2000, p. 2;

Simion Bogdănescu: *Maxima reflexivitate*, în **Păreri tutovene**, nr. 527, 5-7 decembrie 2000, p. 1-2.

Cuprins

Argument………………………………………… 3

Repere biografice……………………………… 5

Bibliografie…………………………………… 11

Aprecieri critice……………………………….. 17

Referințe critice……………………………….. 42